

Az ollóval rajzoló...

Lehet, hogy csak e sorok írójának tapasztalata, de mintha megfoghatók volna az öltözképbemutatóval együtt járó ruhatervezői, divattervezői kiállítások. S egyáltalán: a ruhatervezői kiállítások. Lehet, hogy ebben a végletekig pragmatikus világban az ilyenfajta, szigorúan *nem* üzleti érdekeltségű, hanem – igenis – művészetközpontú rendezvények nem divatosak (tudatosan használtam ezt a kifejezést...). Bizony lehet. Annál inkább felvillanyozó, üde és elgondolkoztató volt Bein Klára Ferenczy Noémi-díjas textilművész tárlata 2018 őszén a Klebelsberg Kultúrúria *Barbakánjában*. Már a hely is különös. Mint az intézmény kapuerődje, sajátos tojásdad formájával, sok ablakával, élénk falszínével nem nagyon tűnik alkalmasnak műtárgy-kiállítás megrendezésére, ám ezúttal a kiállító művész ötletekkel teli rendezése (Sárváry Katalin textilművész segítségével) „megmentette a helyzetet”. A rendelkezésre álló falfelületeken elsősorban M. Fodor Éva fotóművésznek Bein Klára modelljeit ábrázoló, igen kreatív képei voltak láthatók, a térben pedig sok-sok babát öltöztetett fel a kiállító művész. Az is örömteli volt, hogy több esetben lazán feldobott anyagfragmentumokból állt a látvány, s nem precízen kivitelezett modellekből (persze ilyen is volt!). Tanúi lehettünk egy immár folyamatosan érzékelhető jelenségnek: hagyományos esztétikai kategóriarendszerünk változóban van. Tágul a képzőművészet területe, átalakul az iparművészet praxisa. Határozottan jelen idejű a műfajhatárok leomlása. Az át- és összefonódások bonyolult rendszere megújítja az egyes művészeti ágakról, műfajokról, technikákról vallott nézeteinket. Mindezen izgalmak fontossá váltak a kiállításon, amikor Bein Klára művészetének aktuális állapotát, folyamatait vizsgálhattuk, mert összetett művészi magatartásmódjában, kreativitásában

BEIN KLÁRA TEXTILMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA A KLEBELSBERG KULTÚRKÚRIÁBAN

benne rejtőznek korunk művészi dilemmái. A művész halad saját gondolatai, tervei megvalósítása mentén, ám közben sajátos kísérletező alkatával kitaposatlan ösvényekre is lép, ami innovatív eredményeket hoz. Bein Klára a magyar ruhatervezés jeles személyisége, akinek munkássága a 20. század hatvanas éveinek végétől

BEIN Klára: Transzparencia I., csavart ruha
Klára BEIN: Transparency I, twisted dress
2017, műanyag szitaszövet, varrás, egyéni technika, színes tüllapplikáció
Fotó: M. Fodor Éva

BEIN Klára: Transzparencia II., féloldalas poncsó

Klára BEIN: Transparency II, lopsided poncho

2017, műanyag szitaszövet, gépi varrás, egyéni technika, szaténszalag díszítés

Fotó: M. Fodor Éva

BEIN Klára: Transparencia II. (részlet) | Klára BEIN: Transparency II (detail)

Fotó: M. Fodor Éva

meghatározó a magyar divat, öltözködési kultúra alakításában. Aki olyan összetett alapokra építhetett, hogy nemcsak az Iparművészeti Főiskolán szerzett öltözkészítő diplomát, de a főiskola előtt és után is folyamatos kapcsolatban volt a magyar ruhatervezés nagyszonyáival, Rotschild Klárával, megismerhette a divatvilág friss jelenségeit, trendjeit, s ezáltal nemcsak szemléleti felkészültséget, de kivételes anyagkultúrát és gyakorlatot is szerezhetett. S hogy hajlamos bizonyos végletek közelítésére is, azt az bizonyítja, hogy a *Clara* haute couture szalon és a Luxus Áruház tervezői státusát évekkel később a Karcagi Népi Iparművészeti Szövetkezet tervezői feladatai váltották, s ez a pólusosság az ő tervezői gyakorlatában nem ellentétességet, nem kontrasztosságot, hanem kontinuitást mutat, vagy azt az ellenpontoszottságot, mely a jelen kiállítás címét is adta.

Bein Klára *expressis verbis* alkalmazott művészi, tervezői életműve egyre inkább feszegette a műfaji határokat. Ennek egyik forrását a népi díszítőművészet világának a kortárs öltözködéskultúrába való beépítése jelentette. Másik forrása a személyiségében benne rejlő progresszív forma- és anyagstruktúrák alkalmazása iránti affinitása, amikor a funkcionalitás és az autonómítás határterületeire érkezik. E kiállításán művészi ambícióinak ez az oldala került előtérbe. Az utóbbi években rendezett tárlatain egyre határozottabban válik érzékelhetővé ez a tendencia, és 2016-ban a *Folyamat* című önálló kiállításán is ez volt tapasztalható, amivel kapcsolatban így fogalmazott: „Textilben élek, textilben gondolkodom. Papírra vetett ötleteim textilben öltönek testet. Ruhatervezőként gyakran ollóval rajzolok. A különböző témákra épülő, más-más inspirációs forrásból merítő munkáim az idők során egymáshoz

kapcsolódtak, folyamattá rendeződtek. Kiállításomon erről a folyamatról szeretnék vázlatos képet adni.” Formaalkotási kísérleteit a pliszírozott kelmék (több esetben áttetsző organza) intenzív alkalmazásával hozta

BEIN Klára: Akvarell III., kepp | Klára BEIN: Aquarel III, cape 2015, hernyóselyem organza, gépi varrás, egyéni technika, selyem-, tüll- és organzaapplikáció

Fotó: M. Fodor Éva

BEIN Klára: Akvarell III. (részlet) | Klára BEIN: Aquarell III (detail)
Fotó: M. Fodor Éva

létre, egyre erősebb jelentőséget kapott a reliefszerűség. Az anyagok tértextillé, textilplasztikává, *ruhaszoborrá* is alakultak. Formái nem legyűrik, hanem kiegészítik egymást, felszabadultsággal élvezzük a ruhákban rejlő és belőlük felszínre kerülő, korhangulatot is árasztó *öltözet-örömet*.

Bein Klára legújabb kiállítása a plasztikus és pontos *Ellenpontok* címet kapta. A kifejezés zenei eredetű, s a többszólamú szerkesztésmódra utal, ahol a szólamokat egyenrangúnak kell tekintenünk. Tehát ebben az esetben sem ellentétről, hanem ellenpontról van szó. Ennek hangsúlyozása azért fontos, mert újabban terveinek megvalósítása során egy új anyagot, a szitaszövetet építette be ruhaplasztikáiba. A műanyag (!)

szöveteké, nem ruházati célra gyártott szitaanyagok egyrészt sajátos keménysége, tartása van, másrészt laza anyagstruktúrája által fényáteresztő hatású, tehát ismét csak lehetőséget adott a transzparencia elérésére, s alkalmazásával a tervező sajátos újrahasznosító alkatát is bizonyította. Bein Klára e szitaanyagok ruhába, ruhává alakításával egészen eredeti és szinte avantgárd értékek létrehozására képes. Ellenpontjai szuggesztívek, a nyitott és zárt, a lágy és kemény, a fent és lent, a bő és szűk, a profán és ünnepélyes, a színnel teli és a szint másodlagosnak tekintő végletek épp erősítik és nem gyengítik egymást. Van, amikor a színek szinte parádésan szerves összehangolása válik jellemzővé. A tüllökkel és egyben a szitákkal való – színbeli és

BEIN Klára: Akvarell I–II., minimálszabású ruhák | Klára BEIN: Aquarel I–II, minimal-cut dresses
2015, tiszta selyem, gépi varrás, egyéni technika, organza- és túllapplikáció
Fotó: M. Fodor Éva

BEIN Klára: Tűz I., kétrészes alkalmi ruha
 (üvegplexi kítűző: Bartha Ágnes ötvösművész)
 Klára BEIN: Fire I, two-part evening attire
 (plexiglas pin: goldsmith Ágnes Bartha)
2018, viszkózszelyem, gépi varrás, egyéni technika
 Fotó: M. Fodor Éva

BEIN Klára: Víz I., alkalmi overall
 Klára BEIN: Water I, overalls for occasions
2018, tiszta selyem, gépi varrás, egyéni technika
 Fotó: M. Fodor Éva

térbeli – játék komollyá válik, a sziták mint a kísérlet anyagai, s a selymek mint a ruhákhoz szervesen tartozó és azokat szervesen megvalósító anyagok, harmóniában egyesülnek. Ezek a most létrehozott öltözékek tovább építik Bein Klára *téralakítási szemléletét*. Szabadon felívelő fantáziája a sziták alkalmazásával nem kötött, hanem épp szárnyaló tervek megvalósulását segítette. A tervezői munkásságát mindig is jellemző variabilitás is új dimenziókat kap. A kiállítás tervezési folyamatában, ahogy át- és átrendezte a babákon a különböző alkalmaakra tervezett öltözékeket, majd a megnyitón megvalósuló látványban is lényegessé vált az alkotó kreatív magatartása. Ez a processzus felért egy akcióművészeti gesztusegyüttessel, egy olyan performance létrejöttével, amelynek a tervezés során csak *egy-egy* nézője, élvezője lehetett, ám a kiállításon és bemutatón a végeredményt a nézők is élvezhették. A kiállítás megnyitását dekoratív öltözékbeutató zárta, aminek alkalmi szereplői Bein Klára munkáin mutatták be Bartha Ágnes ötvösművész és ruhákhoz nagyon illeszkedő ékszereit, s a közös munka

eredményeként láthatók voltak Pájer Emília és Szittner Andrea textilművészek kéziszövött textiljei. A látványt Istenes Péter szerkesztésében atmoszferikus zene kísérte.

Külön fontos megemlítenünk, hogy Bein Klára katalógusai nem pusztán öltözékfotók számbavételei, hanem a képek anyagstruktúrák, fényjelenségek, áttünések, fedések, hajtogatások, transzparenciák, árnyékok, kelmestruktúrák és még sok minden más *együttesei*. Hogy ez jobban és intenzívebben legyen érzékelhető, abban volt segítségére M. Fodor Éva fotográfus és Bárd Johanna grafikus, akiknek közreműködésével a kiállítás alkalmából igényes katalógus is megjelent.

FELEDY Balázs
 művészeti író

.....
(Bein Klára Ellenpontok című kiállítása. Klebelsberg Kultúrkúria, Budapest, 2018. szeptember 18. – október 5.)